

VAALIMISEN ARVOISIA KOHTEITA

■ Vanhojen rakennusten korjaamiseen perehtynyt arkkitehti SAFA **Pekka Saatsi** sanoo, että kansanfunkiskohteet ovat mielenkiintoinen ja arvokas ajallinen kerrostuma suomalaisessa arkkitehtuurihistoriassa ja rakennusperinnössä. Siksi ne ehdottomasti ansaitsevat vaalimista.

"On hienoa, että ihmiset ovat tarttuneet haasteeseen ja pelastavat näitä rakennuksia."

Saatsi kertoo, että kansanfunkitalot sijoittuvat mielenkiintoiseen murrosvaiheeseen suomalaisessa rakentamisessa. "Perinteisestä hirsirakentamisesta siirryttiin Amerikan mallin mukaan sahatavarasta edullisemmin rakennettaviin lautataloihin."

Samaan aikaan kuin kansanfunkitaloja, rakennettiin myös perinteisemmän näköisiä harjakattoisia lautataloja.

"Rakennusteknisesti aika oli hyvin innovatiivista ja seuraukset sekä hyviä että huonoja."

Korjaamaton 1930-40 -luvun lautatalo on harvinainen helmi. Monia on peruskorjattu ja nykyaikaistettu jo useaan otteeseen, korjausajankohdan käytäntöjen mukaisesti. Jälki ei aina ole kestänyt aikaa ja on pahimmillaan vaurioittanut rakenteita peruuttamattomasti.

Aloitettava perustuksista

Lautatalon rakenne on joustamaton, joten jos sen perustukset ovat jossain vaiheessa päässeet liikkumaan, rakenteet ovat voineet rikkoutua. Saatsi sanookin, että lautatalon korjaamisen pitäisi aina lähteä perustuksista.

"On varmistettava, että perustusolosuhteet ovat kunnossa ja estettävä kosteuden siirtyminen alapuolelta rakenteisiin. Jokainen ymmärtää, että vesikaton on oltava kunnossa, että ylhäältä ei tule vettä rakenteisiin, mutta maasta tulevan kosteuden estäminen on yhtä tärkeää."

Saatsi painottaa, että lautatalon korjaaminen tehtävä perusteellisesti, jotta rakenteista saadaan toimivat ja turvalliset. Seinä- ja lattiarakenteita on yleensä avattava ja kutteripurueristeet usein poistettava. "Kun eristeet poistetaan ja uusitaan, voidaan samalla parantaa rakenteiden ilmatiiveyttä ilmasulkupapereilla."

Modernien, rakennustavalle vieraiden materiaalien, kuten muovikelmujen käyttämistä Saatsi ei suosittele.

"Pitää muistaa, että talo on rakennettu hyvin luonnollisista materiaaleista: laudoista, pahvista ja sahanpuruista. Onkin

luontevaa käyttää samanlaisia materiaaleja, jotta rakennus toimii rakennusfysikaalisesti oikein."

"Rakennuksissa on alun perin ollut painovoimainen ilmanvaihto. Suosittelisin lämpimästi, että siinä pysyttäisiin."

Koska korjattaessa parannetaan rakenteiden ilmatiiveyttä, on erittäin tärkeää varmistaa korvausilman riittävyys. Korvausilmaventtiilien kunto on tarkis-

tettava ja niitä voidaan tarvittaessa lisätä. Ilma rakennuksessa poistuu muurattujen tai kevytrakenteisten hormien kautta.

Modernien tilojen, kuten kylpyhuoneiden ja saunojen tekeminen 1930-luvun rakennukseen vaatii huolellista suunnittelua, sillä niissä on käytettävä kosteusteknisen toimivuuden varmistamiseksi moderneja vedeneristeitä. Saatsi suosittelee kääntymään suunnittelijan puoleen, jolla on kokemusta nimenomaan vastaavista kohteista. "Suunnittelijan tulee tuntea vanhat rakenteet ja rakennustavat, jotta korjaukset suunnitellaan oikein."

Arkkitehtuuria kannattaa vaalia

Kansanfunkiskohteen kyllä tunnistaa jokainen heti nähdessään. "Niiden hienoviriteistä arkkitehtuuria, niukkaa ja eleganttia detaliikkaa kannattaa korjattaessa vaalia", Saatsi painottaa.

Rakennusten ikkunoiden puitteet ovat siroja ja Saatsi suosittelee, että ikkunat kunnostettaisiin uusimisen sijaan, jos suinkin mahdollista.

"Kansanfunkisrakennuksiin kuuluu vedetyn lasin käyttö ikkunoissa. Uusilla ikkunoilla on vaikea saavuttaa arkkitehtuurissa samanlaista herkkyyttä."

Kanaverkkorappaus oli ajalle tyypillinen julkisivupinta ja Saatsin mukaan toimiva ja turvallinen rakennustapa jatkossakin.

"Suosittelisinkin, ettei rakennuksiin lähdetä tekemään esimerkiksi eristysrappauksia, sillä ne muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Alkuperäistä rakennetta kannattaa kunnioittaa, sillä siten rakenteesta saadaan varmasti toimiva."

Eriyistä huomiota Saatsin mukaan kannattaa kiinnittää pellityksiin ja veden johtamiseen. "Jos rakennuksessa on alun perin ollut vaurioalttiita yksityiskohtia, muutokset pitää hyvin huolella suunnitella siten, että ne istuvat kokonaisuuteen."

Neuvoista ei kannata pelästyä, sillä Saatsin mukaan tällaisen rakennuksen korjaaminen ei ole erityisen kallista. Kansanfunkiskohteen korjaaminen ei välttämättä edellytä paksua lompakkoa vaan enemmänkin paneutumista, oikeiden tekijöiden ja materiaalien löytämisestä.

"Korjaaminen on hyvin työvaltaista.

Jos itseltä vain löytyy aikaa ja halua perehtyä korjaamiseen ja vielä käsityötaitoa,kin, säästää paljon."

Kunhan tunnistaa rajat omassa osaamisessa ja jaksamisessa.

Betonikaukalo suojaa kellaritiloihin valoa tuovia ikkunoita. Ikkunoita on voitu käyttää myös tuuletukseen. Talotohtori Panu Kaila kertoo, että samalla ratkaisulla talojen kellarikerrokseen toteutettiin myös sisäänkäyntejä. "Ratkaisu on toimiva, kunhan betonikaukalon reunat ovat niin korkeat, etteivät esimerkiksi sulavedet kevtälvellä valu yli."

📍 **Arkkitehti Pekka Saatsi**
kannustaa vaalimaan
kansanfunkitaloja.